

педагогічні проблеми. По-перше, при підготовці до професії, слід враховувати, що вона має орієнтуватись на різноманіття індивідуальних орієнтирів та визначених запитів, саме тому мова йде про диференційовану підготовку майбутніх лінгвістів, яка є необхідною умовою формування логічної культури.

Для нашого дослідження ми вважаємо більш доцільним узагальнене визначення диференційованої підготовки, яка є для нас процесом навчання та виховання, який передбачає поглиблене вивчення та дослідження індивідуальних особливостей студентів, їхню класифікацію за типологічними групами та організацію роботи цих груп на виконання спеціальних навчальних завдань, які сприяли б їхньому всебічному розумовому та моральному розвитку.

Цінність диференційованої підготовки для майбутніх лінгвістів полягає у тому, що вона дозволяє вирішити протиріччя між орієнтацією процесу навчання на середнього студента та існуючими відмінностями у інтересах, нахилах, професійних напрямках студентів. Таким чином, можна зробити висновок, що для нас диференційована підготовка у ВНЗ як педагогічна умова формування логічної культури є : – максимально можливою самостійністю студентів у виборі шляхів та засобів практичної реалізації основних теоретичних положень матеріалу, що вивчається;- створенням умов та можливостей для спеціалізації за певними напрямками науки, що вивчається;- реалізацією особистісних можливостей кожного: організаторських, методичних, наукових;- самостійним вибором навчальних програм, підручників, методичної літератури. Саме цьому і буде присвячено подальше дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лаврешина Г.Ю. Формування логічної культури старшокласників. Автореф. Дис. – Кривий Ріг, 2000р., 21с.).
2. Коберник Г.І. Індивідуалізація й диференціація навчання в початкових класах: теорія та методика: Монографія.- К.:Наук. Світ, 2002. – 231с. – Бібліогр.: С. 188-203.
4. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: В 5т. – Т.2. – С. 460.
5. Унт И. Е. Индивидуализация и дифференциация обучения. – М.: Педагогика, 1990. – 191с.

Анастасія Маркова,
студентка 3 курсу
Факультету філології та соціальних комунікацій
Наук. керівник: **В. А. Нищета,**
д.пед.н., доцент (БДПУ)

РОБОТА З НАВЧАЛЬНИМИ ТЕКСТАМИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Предметом фундаментальних гуманітарних дисциплін є формування творчої, гармонійної розвиненої особистості, яка може ефективно володіти думкою, переконливим словом, етичним риторичним вчинком в ім'я істини, добра, краси.

Принцип текстоцентризму (текстоорієнтованості) є провідним у плекання риторичних умінь учнів сучасної школи (М.Пентилюк), а найефективнішим шляхом – опрацювання навчальних текстів (Н.Голуб). На думку великої кількості дослідників, головним завданням шкільної риторики є навчання учнів ефективного публічного мовлення, тому непересічної ваги нині набувають групові форми роботи, інтерактивний метод навчання. У контексті зазначеного вважаємо **напрямом дослідження актуальним**.

У методичних працях фахівців з риторичної освіти (Анісімова Т., Антонова Л., Бобильов Б., Габідулліна А., Голуб Н., Горобець Л., Горошкіна О., Іпполітова Н., Калмикова І., Курцева З., Ладиженська Т., Михальська А., Мінеєва С., Ницета В., Олійник О., Пентилюк М., Рубанов В., Рузавін Г., Сиротиніна О., Хоменко І.) розробляються ефективні шляхи формування риторичних умінь школярів. У центрі досліджень науковців (Андрієвська В., Варзацька Л., Єрмаков І., Пироженко Л., Пометун О., Шевцова С., Ярошенко О.) також – методики та технології, що сприяють формуванню в учнів навичок співпраці, співробітництва, співтворчості. Проте аспект застосування групових форм роботи в процесі реалізації текстоцентричного принципу формування риторичних умінь вивчена недостатньо.

Мета статті – дослідити механізми запровадження групової роботи в процес опрацювання навчальних текстів на уроках української мови.

Навчальним є текст, з яким виконуються навчальні дії, який є результатом навчальних дій і взаємодії, робота з яким здійснюється “з певною освітньою метою” [1, с.118]. Саме такі навчальні тексти мають використовуватися в шкільній мовній освіті. Варто наголосити на слові “взаємодія”, адже саме взаємодія в процесі навчання є запорукою формування в учнів умінь співпраці, співробітництва, співтворчості.

Групова навчальна діяльність – це “спільна пізнавальна діяльність учнів у складі малих груп, які створюються з учнів одного класу і діють відносно тривалий час. Суб’єктом групової діяльності виступає не окремий учень, а мала група учнів ..., очолює групу лідер, роль якого передбачена структурою групової діяльності. Результат виконання групової роботи не зводиться до механічної суми результатів індивідуальних дій членів малої групи, а є вищим за рахунок прояву групового ефекту” (О.Ярошенко) [2]. В. Андрієвська звертає увагу на позитивне ставлення учнів до групового навчання, що сприятливо впливає на результат такої діяльності. Науковець виділяє окремі чинники ефективності застосування групових форм навчальної діяльності: підвищення активної діяльності учнів у складі груп; поглиблення розуміння предмета завдяки обміну інформацією; краще усвідомлення способів дій; розвиток водночас суперницьких і співробітницьких мотивів, ініціативності. Суперництво і співробітництво важливі задля підвищення результативності групової навчальної діяльності [2].

Групову навчальну діяльність варто розглядати через призму інтерактивного методу навчання, оскільки і групове, і інтерактивне навчання – складники кооперативного навчання. Прийоми інтерактивного методу (синтез думок, спільний проект, акваріум, мікрофон, мозковий штурм, “навчаючи–вчуся”, ажурна пилка, кейс-метод, дерево рішень,

імітації, рольові ігри, метод “прес”, континуум, дискусія, дебати, драматизація тощо) вважаємо діяльнісною характеристикою форм групового навчання [3].

Зазначені особливості групової навчальної діяльності можуть знайти відображення і в процесі шкільної мовної освіти. Запровадження інтерактивного методу в процесі опрацювання навчальних текстів особливо ефективно, як в ході різних видів аналізу текстів, так і в процесі текстотворення.

Висновки. Різноманітні форми групової роботи доцільно й бажано використовувати в процесі роботи з навчальними текстами. Вони будуть ефективними у формуванні риторичних умінь школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голуб Н. Навчальний текст / Голуб Ніна // Семантика мови і тексту : матеріали XI Міжнародної наукової конференції (Івано-Франківськ, 26–28 вересня 2012 р.). – Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2012. – С. 117-120.

2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

3. Нищета В. Методика формування риторичної компетентності учнів основної школи : монографія / Володимир Нищета. – Київ : Центр учбової літератури, 2017. – 340 с.

Мигаль Наталія,

Студентка 2 курсу

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Науковий керівник: **А. А. Мороз**, доцент (БДПУ)

ПРО ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК КАТЕГОРІЙ ОЦІНКИ, ЕМОЦІЙНОСТІ Й ЕКСПРЕСИВНОСТІ

Загальновідомим є факт, що слова мають денотативне і конотативне значення. Говорячи про категорію оцінки, дослідники до сих пір не мають єдиної думки щодо належності оцінки до денотативного або конотативного значення слова. Вирішення цього питання і визначає **актуальність** нашого дослідження. Оцінні семи розглядаються або як додаткове значення, яке накладається на основне значення слова, або як частина денотативного аспекту значення слова. Як зауважив Й. Стернін, «далеко не завжди можна вирішити, де закінчується денотативне і починається конотативне і, більш того, частіше конотація відмежовується від даного значення; на справді вони можуть бути злиті воєдино» [3, с. 163].

Традиційно в складі конотації виділяють оцінний, емоційний, експресивний і стилістичний компоненти (В. Булдаков, І. Арнольд, Н. Арутюнова). Емоційний компонент трактується як вираз словом емоції або почуття. Експресивний розглядається як посилення ознак, що входять до денотативного компонента. Під оцінним компонентом розуміється схвальна або несхвально оцінка, яка включена до значення слова. На думку багатьох дослідників (Й. Стернін, Н. Лук'янова, І. Арнольд) конотація відбиває будь-яку вторинну і факультативну інформацію, а конотативне